

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 23 april 2015

MEDITATIE

De opstanding der doden

Van hoeveel belang de leer van de opstanding der doden is, blijkt uit hetgeen Paulus daarover schrijft in dit hoofdstuk. De leer van de opstanding werd bestreden door zekere mensen in de gemeente van Korinthe, die velen verleidden door hun dwalingen.

Zij waren, naar zij voorgaven, “geestelijker” dan de anderen. Want zij verstonden de opstanding uit de doden als een opstanding, die alreeds geschied was en dan ook geestelijk moest opgevat worden. Van een lichamelijke opstanding van de doden wilden zij niet weten. Toch had Christus deze zo duidelijk geleerd en ook de apostelen hadden ervan gesproken. Wat bewoog dan deze mensen om dit zo duidelijk geopenbaarde feit te weerspreken? Het is de verheffing van

En indien Christus niet opgewekt is, zo is dan onze prediking ijdel, en ijdel is ook uw geloof.

1 Korinthe 15:14

de hoogmoedige geest des mensen, die opstaat tegen datgene, wat hij niet begrijpen kan en daarom niet geloven wil.

Deze strijd heeft al zovele malen de gemeente Gods beroerd en in de loop van de eeuwen zien wij de mens telkenmale pogen, in onderscheidene stukken van ons geloof, daaruit te werpen, wat hij niet begrijpen kan. Trachtend daarmee onze geloofsleer tot een begripsleer te maken en met zijn verstand te beoordelen hetgeen waarheid en geen waarheid zij. Niets is de kerk meer schadelijk, dan dat het menselijke verstand Gods geopenbaarde waarheid overheersen wil en zo de kracht van de waarheid wil tenietdoen. Wij mogen en moeten niet boven het Woord, maar onder het Woord staan. Dat gehele Woord is waarheid, niet omdat ik het begrijp, maar omdat God het geopenbaard heeft. Paulus, die zich bewust was welke gevaren hier de gemeente Gods bedreigden, verhief zich met kracht tegen deze valse stellingen. Hij onderkende er het wezen van en verwierp ze dan ook met heilige ernst. Hoe geestelijk de verleiders zich ook voordeden, hij liet zich door hun geestelijkheid niet bedriegen om het geopenbaarde Woord te doen aantasten.

In het vijftiende hoofdstuk van zijn brief aan de Korinthiërs handhaaft hij de leer van de opstanding uit de

doden. Hij wijst erop dat Christus de Eersteling is en dat de Zijnen Hem in deze opstanding volgen zullen. Wanneer men de komende opstanding uit de doden loochent, moet men noodzakelijkerwijze ook de lichamelijke opstanding van Christus loochenen, welke opstanding toch zo klaar en duidelijk bewezen is door de velen, die Hem als de opgestane Christus ontmoet hebben. Waar deze lichamelijke opstanding van Christus gelochend wordt, moet men ook de prediking ijdel maken en zijn de predikers valse getuigen Gods. Ja, men maakt het geloof, dat de Opgestane omhelsd heeft, tot een bedrog. Aan de opstanding van Christus toch is de ganze leer der Waarheid verbonden. Die opstanding is een getuigenis van Zijn volstreckte en volkomen genoegdoening aan het recht Gods. Het recht Gods is door de zonde geschonden en kan op geen andere wijze voldaan worden dan door de dood van Christus, Die de volle toorn Gods tegen de zonde van het menselijke geslacht gedragen heeft. In Zijn opstanding betuigt de Heere dat Hij volkomen genoeg gedaan is. Het is de hemelse kwitantie, waarin de kwijschelding van alle schuld en straf betuigd wordt.

Zie, dat heeft Paulus gepredikt toen hij als een gezant van Gods genade die gerechtigheid van Christus prediken mocht. Die prediking is Godverheerlijkend en opent de verloren zondaar een volkomen zaligheid. Hoe was het hart van de apostel vervuld met een heilige liefde om als een gezant Gods de zondaren te bidden zich met God te laten verzoenen. Geen andere naam, geen andere weg, geen andere gerechtigheid wilde hij weten, dan die in Jezus Christus en Die gekruist. Hoe heeft hij de fontein van Gods genade geopend gezien, toen hij in die opgestane Christus alle deugden Gods verheerlijkt zag en een volkomen zaligheid de zondaar ontsloten. Toen was het in zijn hart: Door al Uw deugden aangespoord, hebt Gij Uw Woord en trouw verheven. De vruchten van die prediking heeft hij mogen zien, ook in Korinthe. De Heere toch heeft me-

Inhoud

- 1 De opstanding der doden
- 2 Commentaar:
Vragen en antwoorden
- 3 Meelezen in Het Schatboek (17)
- 4 Gemeenschap der heiligen (2)
- 5 Verjaardag koning Willem-Alexander
- 5 Even maar...
- 6 Meesters broodnodig
- 7 De leeuw heeft gebruld (1)
- 8 De Middelaar (3)
- 9 Voor u gelezen: Uit het leven van ds. J.C. Philpot
- 10 Gods bestaan
- 11 De laatste uren van Jacob Cats
- 12 Geestelijke registers (3)
- 13 Boekennieuws
- 14 Kerknieuws
- 15 Berichten
- 16 Kerkdiensten

degewerkt en de Heilige Geest heeft zondaren uit de dood tot het leven gebracht en hen geleid om als goddelozen in de aan het licht gebrachte gerechtigheid van Christus het leven te vinden. Zou nu het woord van de verleiders waarheid bevatten, dan is ook Christus niet uit de doden opgestaan en zo Hij niet opgestaan is, dan is de prediking van de apostel ijdel geweest en is ook het geloof ijdel. Maar, Gode zij dank, Christus is waarlijk opgestaan en Hij is van Simon gezien. En niet alleen van hem, maar van velen meer, zodat de apostel de gemeente betuigt dat het woord van de verleiders ijdel is en zijn prediking een waarachtig getuigenis. Ja, waarlijk, het is niet ijdel. Hij roept nu als het ware alle dienaren op om met grote kracht van deze opstanding van Christus uit de doden getuigenis te geven, want daarin wordt het leven en de gerechtigheid gepredikt aan hen, die gebonden zaten met banden van de dood. O, er is een ruimte van eeuwige zaligheid voor hen, die een eeuwige rampzaligheid waardig zijn en door het geloof

mag de Kerk het ervaren. Nee, het geloof, dat die Opgestane tot voorwerp heeft, is niet ijdel. Volk des Heeren, de vrede des harten die ge ervaren hebt is niet ijdel, maar het is een vrede gegrond op recht. O, wat heeft uw ziel er zich toch over verwonderd, toen die vrede door recht in u waar werd. Ge meende voor eeuwig om te komen, maar de Heere ontfermde Zich over u naar Zijn genadig welbehagen en betoonde dat Hij voldaan is en aan uw ziel om Christus' wil een welgevallen genomen heeft. Ja, strijd is hier uw deel, alsmede moeite en zorg. Maar uw geloof en hoop zijn niet ijdel, wanneer ge verwachten mag eenmaal verlost te worden van een lichaam der zonden en een lichaam des doods en dat ge aanstonds boven uw gebreken zult verheven worden om volmaakt God te verheerlijken. De tijd is aanstaande. Uw geloof, volk des Heeren, is niet ijdel, en de prediking is niet ijdel, want wat er zich ook tegen verheffe: De Heere is waarlijk opgestaan!

wiljen ds. A. Vergunst

making met nieuwe ideeën zetten hen wellicht op een ander spoor. Die keuzes moet je respecteren. Het is immers zijn of haar eigen leven.

Nu roept het menselijk bestaan onmiskenbaar allerlei indringende vragen op, al houdt de een zich daar meer mee bezig dan de ander. Waartoe is de mens op aarde? Wat is de oorzaak van al het lijden en heeft dat lijden zin? Waarom overkomt de een veel ellende, terwijl het een ander die niet beter is, voor de wind gaat? Hoe word je echt gelukkig? Wat onderscheidt de mens van de dieren? Is er een God Die ons leven leidt en ons ter verantwoording roept? Bovendien kan niemand zijn ogen sluiten voor de eindigheid van het menselijk bestaan. Niets in dit leven is immers zekerder dan de dood.

Dat zijn inderdaad belangrijke vragen. Maar als die vragen belangrijk zijn, dan roepen ze ook om een antwoord. Om een adequaat antwoord. Om een betrouwbaar antwoord. Om antwoorden die de eeuwen verduren. Ja, om antwoorden waarmee je de eeuwigheid kunt aandoen.

COMMENTAAR

Vragen en antwoorden

'Jongeren hebben vooral behoefte aan goede vragen, minder aan antwoorden', zo werd onlangs gesteld bij de presentatie van het nieuwste boek van drs. Els van Dijk, directeur van de Evangelische Hogeschool. Een dergelijke zienswijze kom je tegenwoordig vaker tegen. Die sluit goed aan bij het huidige levensklimaat.

In een postmoderne benadering geldt immers dat de waarheid niet objectief kenbaar is. Hooguit hebben mensen hun eigen waarheid gevonden of gecreëerd. Het belangrijkste is dat ze zich daarbij goed voelen. En dat alles uiteraard zolang het duurt. Een gewijzigd cultureel klimaat, ingrijpende gebeurtenissen in hun leven of een kennis-

Doorwerking tijdgeest

In onze tijd gelooft men daar niet meer in. Van bepaalde vragen kun je wellicht zeggen dat ze wezenlijk zijn en alle eeuwen door de mensheid hebben beziggehouden, maar met de eventuele antwoorden daarop is dat veel en veel minder het geval. In ieder geval moeten mensen die antwoorden zelf zien te vinden. Het is hun keuze.

Onmiskenbaar werkt die tijdgeest dóór onder kerken en christenen. Ook in orthodoxe kring. Voor ons zou Gods openbaring beslissend moeten zijn. In de Bijbel heeft God Zijn geboden gegeven en ons de weg des levens bekend gemaakt. De Bijbel geeft voor elk mens waardevolle antwoorden op allerlei vragen, maar vooral ook op de meest wezenlijke vragen van een mens die zichzelf heeft leren kennen in de werkelijkheid van zijn zondige bestaan.

In onze Heidelbergse Catechismus worden niet alleen belangrijke vragen gesteld. De opstellers durfden ook antwoorden te formuleren. Antwoorden die hun basis vonden in Gods Woord. Antwoorden die zij bereid waren te verdedigen tegen allerlei openlijke aanvallen en subtiele ondermijningen. Het hedendaagse postmoderne relativisme was hun vreemd. Wel beseften ze dat het niet alleen ging om de objectieve waarheid, maar bovenal om de persoonlijke toe-eigening. Dan alleen gaven die betrouwbare antwoorden houvast en troost in leven en sterven.

In onze Heidelbergse Catechismus worden niet alleen belangrijke vragen gesteld. De opstellers durfden ook antwoorden te formuleren.

Als daarom gesteld wordt dat jongeren (en ouderen) tegenwoordig meer behoefte hebben aan goede vragen en minder aan antwoorden, dan kan dat feitelijk wel juist zijn, maar getuigt dat ook van een sterk beïnvloed zijn door de tijdgeest. Inderdaad, daarin passen voorgegeven antwoorden niet meer. Met de vragen en antwoorden van de Heidelbergse Catechismus leggen wij echter niet onze denksystemen aan jongeren op, maar worden de hoofdlijnen van de Bijbel zichtbaar gemaakt.

Een kennen ten dele

Uiteraard moeten wij niet de indruk wekken dat wij vanuit de Bijbel en de gereformeerde traditie op alle vragen een antwoord hebben. Dat geldt voor ouders, dat geldt voor leerkrachten en dat geldt voor ambtsdragers. Ons kennen is maar ten dele. De door God geschapen werkelijkheid is uitermate complex. De zonde heeft alle menselijke verhoudingen grondig verstoord. Sommige Bijbelgedeelten zijn voor ons moeilijk te verstaan.

Op niet alle vragen behoeven we ook een antwoord te hebben. Ook hier geldt: Gij zult het na dezen verstaan. Eens zullen allerlei vragen opgelost worden, waar we nu nog mee worstelen. Of beter gezegd: ze zullen hun betekenis verliezen.

Vragen van jongeren (en ouderen) zullen we serieus moeten nemen. Ook al komen ze voort uit een verdorven hart dat niet buigen wil voor Gods openbaring. Door middel van die vragen kan men wellicht tot een gesprek komen over wezenlijke zaken, waarin men de ander iets kan meegeven dat waardevol is. Iedere tijd en iedere situatie brengt ook zijn eigen vragen mee. Zo is terecht opgemerkt dat de Heidelbergse Catechismus geschreven is in een tijd waarin het bestaan van God voor vrijwel iedereen een gegeven was. Dat is nu veel minder het geval. Aan vragen rond het bestaan van God en het gezag van de Bijbel zal daarom in de tegenwoordige tijd meer aandacht moeten worden besteed.

Het gaat dus om de juiste antwoorden, maar het gaat er ook om dat de belangrijkste vragen gesteld worden. Veel van onze vragen zijn wellicht niet onbelangrijk, maar toch van het tweede niveau. Wat is uw enige troost, zo begint onze catechismus, beide in het leven en sterven en wat moet daarvoor gekend worden? Dat is inderdaad van levensbelang. Dat geldt zowel de vragen als de daarop gegeven antwoorden.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

MEELEZEN IN HET SCHATBOEK

Zondag 14:
De menswording van
Jezus Christus

17

De Persoon van de Middelaar of Zaligmaker bestaat uit de Goddelijke en de menselijke natuur.

Over Zijn menselijke natuur wordt in deze Zondag gehandeld. Hier wordt de menswording van de Zoon van God verklaard, of: hoe Hij in de volheid van de tijd een ware menselijke natuur in eenheid des Persoons heeft aangenomen. Dit wordt uitgedrukt door de artikelen **ontvangen van de Heilige Geest** en **geboren uit de maagd Maria** [pag. 492].

Ontvangen van de Heilige Geest (vraag 35)

'De betekenis van het artikel dat Hij is *ontvangen van de Heilige Geest*, is:

- De Heilige Geest was de onmiddellijke Werkmeester van de wonderlijke ontvangenis van het vlees in de buik van de maagd.
- Hij heeft alle onreinheid en besmetting van de erfzonde afgescheiden van de vrucht.
- Hij heeft deze vrucht, die Hij geformeerd en geheiligd heeft, met het Woord persoonlijk verenigd op het moment van de ontvangenis.'

Geboren uit de maagd Maria

'In de artikelen wordt vervolgens gezegd: *Geboren uit de maagd Maria*, opdat:

- De waarheid van de menselijke natuur te kennen gegeven zou worden, namelijk, dat Christus wel wonderlijk ontvangen is van de Heilige Geest, maar dat Hij niettemin uit het wezen van Maria, Zijn moeder, als een waarachtig mens geboren is.
- Wij weten dat Hij geboren is uit de vaders, aan wie de Messias in vroeger tijd beloofd was, namelijk aan Abraham en David, uit wier geslacht Maria zou voortkomen. Daarom is Hij waarlijk dat beloofde Zaad Abrahams en een Zoon Davids, Die geboren is uit een dochter van Abraham en David' [pag. 504].

De nuttigheid, door het geloof (vraag 36)

'Alleen de kennis en toestemming van de waarheid van dit artikel over de menswording is niet genoeg tot een waar geloof ervan. Het nut van dit artikel is dat wij daaruit verzekerd worden, en daarom de volgende zaken vast mogen en moeten vertrouwen:

In het algemeen: *de Heere Christus is onze Middelaar* (Zondag 6).

In het bijzonder: *onze zonden, waarin wij ontvangen en geboren zijn, worden met Zijn onschuld en volkomen heiligheid voor Gods aangezicht bedekt.*

In Zondag 3 is geleerd dat wij allen in zonden ontvangen en geboren worden.

In Zondag 4 is geleerd dat wij vanwege deze aangeboren verdorvenheid tijdelijke en eeuwige straffen verdiend hebben en onderworpen zijn. Om van deze straffen verlost te worden, moeten deze onze aangeboren zonden voor het aangezicht Gods zo bedekt worden, dat ze ons niet toegerekend worden (Ps. 32:1; Rom. 4:6-7).

Dit wordt alleen teweeggebracht door de Middelaar Jezus Christus, Die onze zonden wegneemt en bedekt door:

- Zijn lijden en sterven, waardoor Hij de straf, die wij door onze zonden verdiend hebben, volkomen gedragen heeft, en de gerechtigheid Gods zo voor ons volaan heeft dat wij om onze zonden niet gestraft zullen worden.
- Zijn onschuld en volkomen heiligheid, die ons ook tot nut is. Zonder deze zou Hij ons niet van onze zonden hebben kunnen verlossen, omdat Hij anders voor Zijn eigen zonden zou hebben moeten betalen' [pag. 498].

Uit: Zondag 14; HET SCHATBOEK, Z. Ursinus, deel 1; Gebr. Koster, Barneveld 2013

Gemeenschap der heiligen

Gemeenschap met Christus

We zagen de vorige maal wie die heiligen zijn. Het zijn Gods kinderen, de "ware christgelovigen". Waar vloeit die gemeenschap der heiligen nu uit voort? Uit de gemeenschap met Christus.

Ze hebben gemeenschap met Christus en daaruit met elkaar. Vanuit hun diepe verbondenheid met Christus zijn ze ook nauw aan elkaar verbonden. Daar ligt het hart van de gemeenschap der heiligen. Het is dus wat anders dan karakters die bij elkaar passen of elkaar sympathiek vinden. Calvijn legt veel nadruk op de gemeenschap met Christus. Het is volgens hem 'Christus levende in zich te hebben door de Geest' (commentaar bij Lukas 11:27). In de wedergeboorte legt de Heere door Woord en Geest de band des geloofs tussen de zondaar en Christus. Dan worden we als een rank in de ware Wijnstok ingeplant om uit die Wijnstok te leven. Afgesneden van Adam en ingeplant in Christus gaan we dan vruchten dragen uit Hem.

De gemeenschap met Christus is zo nauw dat Paulus die vergelijkt met

een lichaam. Christus is het Hoofd en de Zijnen vormen Zijn lichaam, dat leeft uit Hem. Christus leeft in mij, zo zegt de apostel Paulus. Onze Catechismus zegt het zo mooi: 'Dat de gelovigen, allen en een iegelijk, als lidmaten aan de Heere Christus en al Zijn schatten en gaven gemeenschap hebben' (Zondag 21).

Christus heeft gemeenschap met ieder van de Zijnen. Hij is de Eigenaar van al Zijn heiligen en zij vormen Zijn erfdeel. Hij heeft hun natuur aangenomen, zonder zonde. Hij heeft als Borg hun schuld op Zich genomen. Hij heeft hen gekocht tot Zijn eigendom (Zondag 1). Hij deelt in hun lijden en verdrukkingen als hun barmhartige en medelijdende Hogepriester. In al hun benauwdheden is Hij benauwd. Gods kind komt in geen nood of Jezus is er ook in geweest. In de diepste noden mogen zij de voetstappen van Christus weleens vinden tot hun onuitsprekelijke vertroosting. Het hoofd voelt het als iemand op de voet trapt. Zo is het ook met het Hoofd Christus. Hij is bewogen en aangedaan met de zwakheden van Zijn kinderen. Hij komt hen in hun noden te hulp. Christus weet het als zij lijden en strijden moeten, als zij door diepten en beproevingen heen moeten. Wat een nauwe en tere gemeenschap is er tussen Christus en allen, die van Christus zijn, tussen het Hoofd en het lichaam. Als Gods kinderen de vruchten van het nieuwe leven vertonen, dan is dat alleen uit Christus.

Gemeenschap met elkaar

De gemeenschap der heiligen vloeit voort uit de gemeenschap met Christus. Ze hebben gemeenschap aan Christus en daarom ook aan elkaar. Allen leven uit dezelfde Wijnstok Christus, putten uit dezelfde Bron, leven hetzelfde leven, kennen dezelfde strijd, weten van dezelfde keus en hetzelfde verlangen. Als lidmaten van Christus delen zij in al Zijn schatten en gaven.

Wat een schatten zijn er in Christus te vinden! In Hem is een schat van kennis: 'Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige en waarach-

tige God, en Jezus Christus, Die Gij gezondend hebt' (Joh. 17:3). In Hem is een schat van liefde: 'We hebben hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad' (1 Joh. 4:19). In Hem is een schat van vrede: 'Vrede, die alle verstand te boven gaat' (Filipp. 4:7). In Hem is een schat van zaligheid: 'Onverdiende zaligheden, heb ik van mijn God genoten; ik roem in vrije gunst alleen'. Een schat van genade: 'Uit Zijn volheid hebben wij ook allen ontvangen genade voor genade' (Joh. 1:16). Een schat van gerechtigheid: 'De Heere onze gerechtigheid' (Jer. 23:6). Nog veel meer schatten zouden te noemen zijn. Niet te tellen en niet te doorgronden. Vanuit de gemeenschap met Christus hebben ze daar deel aan. Daarin weten ze zich aan elkaar verbonden. Dat geldt alle lidmaten van het lichaam van Christus. Ze delen allen in de gemeenschap met Hem en daarin kennen en herkennen zij elkaar.

Zeker, er zijn standen in het genadeleven, verschillende trappen in de kennis van Christus. Er zijn zuigelingen, jongelingen, mannen en vaders in de genade. Er zijn er die zo van verre staan, ze durven zich niets toe-eigenen, maar hun ziel dorst naar de levende God en de zonde is hen de dood geworden.

Anderen zijn dichterbij gekomen toen een liefelijke evangeliebelofte als een lichtstraal in hun donkere hart gevallen is en toen ze de ruimte mochten zien van zalig worden buiten zichzelf. Weer anderen weten hoe Christus hen is geopenbaard toen het doek werd weggetrokken en Hij Zich vanuit het Evangelie aan hun schuldige ziel vertoonde. Nog weer anderen mogen het in verwondering zeggen: 'Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onze Heere Jezus Christus' (Rom. 5:1).

Er zijn tussen die heiligen verschillen in geloofsoefening. Maar voor allen geldt dat zij niet kunnen rusten buiten Christus. En welke verschillen er ook mogen zijn tussen Gods kinderen, van Gods kant bezien zijn ze allen even rijk. Allen en een iegelijk hebben ze als lidmaten van Christus deel aan al Zijn schatten en gaven. Maar dan ligt er ook de roeping de gaven, die men ontvangen heeft ten nutte van andere lidmaten gewillig en met vreugde aan te wenden.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Eckeveld

Allen putten uit dezelfde bron.

Verjaardag koning Willem-Alexander

Op maandag 27 april wordt onze koning 48 jaar. We willen hem hiermee van harte feliciteren en bovenal Gods zegen toewensen.

Reeds enkele jaren mag hij nu onze koning zijn. Veel levensjaren is hij inmiddels al gespaard. Dit mag wel bedacht worden, vooral als we terugdenken aan het verongelukken van zijn broer. De Heere spare onze koning nog vele jaren. Een gezezend leven is een leven in de vreze des Heeren. Die genade is in de achterliggende eeuwen openbaar gekomen in het Oranjehuis. Zou er

voor de Heere iets te wonderlijk zijn in 2015? Moge die zegen van Boven ook worden gezien in het Koninklijke gezin. Dan staat de Koning der koningen in alles van hart en leven centraal.

De dichter van Psalm 132 zong ervan: 'Maar eeuwig bloeit de gloriekroon op 't hoofd van Davids grote Zoon'. Het leven uit deze Koning wensen we onze koning van harte toe.

Namens de redactie,
ds. C. Neele

Even maar...

Prediker

Een vorige keer zijn de drie belijdende geschriften van Westminster, eigenlijk de gerijpte, gezamenlijke belijdenis van de puriteinen, bij u geïntroduceerd. Waar toen geen ruimte voor was, dat wil ik nu - en D.V. in de toekomst - proberen goed te maken. Namelijk om er wat uit te citeren. Om u te laten meelesen. Want dat wil ik zo graag... En dat nu met het oog op de vergaderingen van ons curatorium op 18, 19 en 20 mei. Dan krijgt u ook een indruk hoe Bijbels-praktisch de Westminster is; in dit geval uit de Grote Catechismus het volgende.

Vraag 158: *'Door wie moet het Woord van God verkondigd worden?'* Daarop wordt het antwoord gegeven, ondersteund door twaalf Schriftplaatsen: *'...door degenen die daar voldoende gave voor hebben ontvangen, en ook officieel zijn geroepen en toegelaten tot dat ambt'*. Wat dus inhoudt: de Heere maakt ze bekwaam of vindt ze bekwaam. Bepaalde basiseigenschappen moeten dus in aanleg aanwezig zijn, die worden onder Gods onmisbare zegen in de prak-

tijk ontwikkeld. Maar (lang) niet alles is maakbaar. Van wilgenhout kun je geen eikenhout maken.

De beoordeling hiervan is niet aan het individu, maar aan de kerk. In onze gemeenten is dat vanuit de generale synode gedelegeerd aan een negental curatoren, die van hun beleid driejaarlijks verantwoording moeten afleggen. De kerk bepaalt principieel en officieel wie dient in het Woord. Dat is een Bijbels en dus ook een confessioneel gegeven!

Vraag 159: *'Hoe moet het Woord van God verkondigd worden door degenen die daartoe geroepen zijn?'* Antwoord: *Zij die geroepen zijn om te arbeiden in de dienst van het Woord moeten de gezonde leer prediken en dat ijverig, tijdig en ontijdig doen. Hun prediking moet eenvoudig zijn, niet in verlokkenende woorden van menselijke wijsheid, maar in betoning van Geest en van kracht. De Woordverkondiging moet getrouw zijn en de hele raad van God bekend maken, maar ook met wijsheid, door het Woord toe te passen aan de noden en het bevattingsvermogen van de hoorders. Daarnaast moet het Woord ijverig*

verkondigd worden, met vurige liefde tot God en de zielen van Zijn volk. Ten slotte moet de prediking oprecht zijn, gericht op Gods eer en op de bekering, opbouw en zaligheid van Zijn volk.' Hieronder staan niet minder dan 27 teksten als bewijs.

Wanneer je dit leest, is mijn eerste verzuchting: wie is tot deze dingen bekwaam? Dan horen we zelfs Paulus belijden: 'niet dat wij van onszelf bekwaam zijn om iets te denken als uit onszelf, maar onze bekwaamheid die is uit God...' Dat gezegd hebbend, is uit antwoord 159 duidelijk: het kader blijft altijd de gezonde leer, de eenvoudigheid mag nooit uit het oog verloren worden, de eer van God en het bevattingsvermogen van de hoorders moeten altijd voor ogen staan. Eenvoudig zijn is niet zo eenvoudig!

Weet u hoe de volgende vraag (160) luidt? 'Wat wordt geëist van degenen die het gepredikte Woord horen?' Over dit antwoord moet u zelf eerst maar eens nadenken. Want mijn ruimte is vol...

v. A.

Meesters broodnodig

Om meer mannen in het onderwijs te krijgen, is het nodig het beroep van 'meester in het basisonderwijs' te stimuleren.

In het basisonderwijs blijft het aantal meesters nog steeds laag. Dat was vroeger anders. In het midden van de vorige eeuw was de gemiddelde bezetting op een lagere school 75% mannen en 25% vrouwen. Inmiddels is die verhouding helemaal omgedraaid. Op een aantal scholen is alleen de directeur man, of is er helemaal geen man meer verbonden aan een basisschool. Mannen die de hele week lesgeven in het basisonderwijs zijn er niet veel meer.

Maar maakt het eigenlijk wel uit of er nog mannen voor de klas staan? Vrouwen kunnen toch uitstekend lesgeven en de ervaring heeft geleerd dat ze prima leiding kunnen geven? Wat is daar mis mee? En dan nog wat: stoppen er verhoudingsgewijs niet meer mannen in het eerste jaar van de Pabo dan vrouwen? Is het voor mannen wel zo gemakkelijk om meester of directeur te worden? Zulke en andere geluiden worden gehoord als het gaat om de discussie over mannen in het onderwijs. Zijn mannen wel echt broodnodig?

Hoewel we in grote lijnen kunnen constateren, dat de kwaliteit van het onderwijs er niet minder om wordt als er weinig of geen mannen op een school werkzaam zijn, zijn er toch dringende redenen om eens met jongens in gesprek te gaan over de keuze van een beroep richting het basisonderwijs. In de laatste jaren van het voortgezet onderwijs komt de beroepskeuze natuurlijk aan de orde.

Om meer mannen in het onderwijs te krijgen, is het nodig het beroep van 'meester in het basisonderwijs' te sti-

muleren en de keuze voor dat beroep aan te moedigen. Vader en moeder kunnen met hun zoon(s) in gesprek gaan, ambtsdragers op huisbezoek kunnen het onderwerp aansnijden en ook op de jeugdvereniging is 'beroepskeuze' een mooi onderwerp. In de geschiedenis van de reformatorische scholen waren het juist mannen die bij de start van de school hun opdracht (en roeping) zagen liggen.

Wat zijn de dringende redenen om meer mannen in het basisonderwijs te krijgen? Enkele overwegingen:

1. Kinderen hebben - zo blijkt uit wetenschappelijk onderzoek - verschillende voorbeelden nodig voor een goede en stabiele ontwikkeling. Het is goed als kinderen op jonge leeftijd in aanraking komen met zowel meesters als jufs. Soms wordt gedacht dat vooral jongens dat nodig hebben, maar dat blijkt niet zo te zijn. Ook voor meisjes is het goed om eens een meester te hebben. Meesters blijken anders om te gaan met gezag en dat heeft op sommige leerlingen een positieve uitwerking.
2. Zowel meesters als jufs bepalen samen het beleid in de school. Het is bekend dat er andere beleidsbeslissingen genomen worden, als er alleen een mannencultuur óf alleen een vrouwencultuur zou zijn. Daarom is het goed voor een school als het team uit mannen en vrouwen bestaat. Zij zijn vanuit ieders eigenheid samen bezig met bepaalde ontwikkelingen in het onderwijs, zoeken oplossingen voor knelpunten, enzovoorts, en dat komt ten goede

aan de kwaliteit van het onderwijs.

3. Meer mannen voor de klas en meer leiding geven is voor velen onder ons iets wat behoort bij de identiteit en de continuïteit van ons reformatorisch/christelijk onderwijs. Ouders, kijk eens met uw zoon(s) een halve eeuw terug. In die tijd werden jongens door de kerkenraad en de omgeving gestimuleerd om naar de kweekschool te gaan. Het beroep van meester had nog een hoge status, maar daar ging het niet om. Het ging om de kinderen, om die te mogen onderwijzen in de lijn van gezin-kerk-school. De status is wel veranderd, maar de uitdaging om in je meester-zijn, je directeur-zijn, te laten merken dat de Bijbel de hoogste waarde en het laatste woord heeft, is niet gewijzigd. Die uitdaging mag ook anno 2015 voortgezet worden. Daar hebben we zowel mannen als vrouwen voor nodig.

4. In teams met veel jufs die als parttimer werken, en weinig meesters is vaak veel verloop. Meer mannen betekent doorgaans meer continuïteit.
5. Meesters en jufs mogen juist in het basisonderwijs de Bijbel openen, er dagelijks uit vertellen en hun onderwijs van daaruit vormgeven. De laatste jaren is er weer een tendens zichtbaar, waarin men zoekt naar de Bijbelse uitgangspunten en de verbinding daarvan met de verschillende vakken.

Hardnekkig misverstand

Meester of juf zijn is soft, zegt men. Dat is zeker niet waar. Natuurlijk is het totaal anders dan een baan in het bedrijfsleven. Het staan voor de klas en het leiding geven aan een team is hard werken. Een gedegen vakken-nis en vaardigheden zijn nodig om te kunnen omgaan met verschillen tussen kinderen en collega's. Er moet met veel belanghebbenden rekening worden gehouden. Niet iedereen is daar bedreven in. Helaas blijkt het vak soms te zwaar en moet een leerkracht - man of vrouw - teleurgesteld het onderwijs verlaten.

Er zijn in onze gemeenten jongens die nu in HAVO-5 of VWO-6 zitten. Onder hen zijn er die de bekwaamheid hebben en zich willen ontwikkelen om met groepen kinderen en volwassenen om te gaan. Ben jij dat? Mogen we dan aan jou vragen om bij je beroepskeuze je eens grondig in dit mooie, verantwoordelijke beroep van meester te verdiepen. Maak biddend een keuze!

Werkgroep onderwijs

De leeuw heeft gebruld

Ds. G.H. Kersten had de kopij voor De Saambinder van 9 mei 1940 op tijd bij drukkerij De Banier ingeleverd. Het blad was gedrukt en lag klaar voor verzending. De abonnees kregen het echter niet op de gewone tijd in de bus: op 10 mei vielen de Duitsers Nederland binnen; nu 75 jaar geleden.

Die 9e mei hielden verschillende gemeenten een weekdienst, niet wetend wat de nacht zou brengen. Toch was niet alles normaal. De bejaarde ds. J.R. van Oordt zou na zijn preekbeurt in Rijssen daar gewoonlijk overnacht hebben. Hij liet de dienst in de Eskerk echter een half uur eerder beginnen. Nauwelijks drie kwartier later zei hij: 'Gemeente, om des tijds wille moet ik naar huis'. Om tien voor acht stonden de kerkgangers op straat en even later was ds. Van Oordt op weg naar Zeist. Diezelfde avond beklom ds. W.C. Lamain de kansel in het kerkje onderaan de Molendijk bij Goudswaard. Meestal overnachtte hij daarna bij ouderling P. Schelling, maar ditmaal voelde hij zich gedrongen direct terug te gaan naar Rotterdam. Zo was hij bij zijn vrouw en kinderen toen de oorlog uitbrak.

Verraderlijke aanval

De nacht kwam; een nacht die ruw verstoord zou worden. Al vroeg ging bij ds. Lamain de telefoon. Ds. Kersten aan de lijn: 'We zijn in oorlog!' Met zijn gezin stond ds. Lamain voor het raam van de pastorie aan het Mijnsheerenplein naar de vijandelijke vliegtuigen te kijken, en met kracht kwam het in zijn hart: 'Erkent dien God, Hij is geducht; Hij doet Zijn sterkte boven lucht en boven wolken wonen'.

Hoe zou het verder gaan? In de pastorie van Moerkapelle logeerde een ouderling uit Den Haag, de latere ds. H. van Gilst. Hij hoorde hoe ds. M. Hofman in geloof tegen zijn gezin zei: 'Geen haar van ons hoofd zal gekrenkt worden'.

Op de vlucht

In de buurt van de frontlinies werden

tienduizenden mensen geëvacueerd: in de Betuwe, langs de Grebbelinie en in oostelijk Zuid-Beveland. De predikanten J. van den Berg (Krabbendijke) en B. van Neerbos (Rilland-Bath) kwamen met hun gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen terecht, ds. A. van Stuijvenberg (Yerseke) in Nieuwdorp, ds. J. Fraanje (Barneveld) in Nunspeet, oefenaar L. Wijting (Amersfoort) in Bergen.

In de buurt van de frontlinies werden tienduizenden mensen geëvacueerd

Inwoners van Ochten, Rhenen, Veenendaal en Wageningen werden in grote binnenvaartschepen naar het westen geëvacueerd. Gemeenteleden uit Amersfoort en Scherpenzeel moesten huis en have achterlaten toen ze op de trein naar Noord-Holland stapten. Ds. A. Verhagen, predikant in Middelburg, verbleef enkele maanden in Amersfoort om van een keelaandoening te herstellen. Juist in deze meidagen logeerde hij bij diaken M.C. Blok in Woerden. Daardoor hoefde hij niet met de Amersfoorters mee tijdens de evacuatie. Hij was ook niet in

Middelburg toen die stad gedeeltelijk werd verwoest. Ds. Kersten schreef later: 'Geen onzer leraren kreeg enig letsel. Al moesten velen voor enige tijd hun plaats verlaten, zij zijn allen weergekeerd'.

Op 9 mei waren twee ouderlingen overleden: J. van Keulen in Aagtekerke en E. Kooijmans te Rotterdam-Zuid. Kooijmans kreeg een tijdelijk graf in een plantsoen. Vanwege het oorlogsgeweld konden alleen zijn zoon, diens verloofde en een ouderling aanwezig zijn.

Totdat de gramschap overga

De kerk van Alblasterdam brandde af, die van Wageningen raakte beschadigd.

Op meerdere plaatsen konden tijdens de Pinksterdagen, 12 en 13 mei, geen diensten worden gehouden. 'Ziet u nu hoe God van de hemel heeft doen komen hetgeen wij u van Zijntwege in alle ernst hebben voorgesteld?' zei ds. M. Heikoop die zondagmorgen tegen zijn gemeente in Utrecht.

In Zeeuws-Vlaanderen preekte ds. J. van den Berg voor de evacuees over Jesaja 26:20 en 21: 'Ga heen, Mijn volk! ga in uw binnenste kamers, en sluit uw deuren na u toe; verberg u als een klein ogenblik, totdat de gramschap overga. Want ziet, de HEERE zal uit Zijn plaats uitgaan om de ongerechtigheid van de inwoners der aarde over hen te bezoeken; en de aarde en zal haar bloed ontdekken, en zal haar doodgeslagenen niet langer bedekt houden'.

(wordt vervolgd)

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

Op 10 mei vielen de Duitsers Nederland binnen; nu 75 jaar geleden.

Nadat het Schatboek verteld heeft wat een Middelaar is, komt het onderwijs waarom Hij nodig is. Aan Gods gerechtigheid moet worden voldaan óf door onszelf óf door een ander.

Die dat zelf niet kunnen hebben een Middelaar nodig om van hun ellende verlost te worden. Hierop volgt een innemende omschrijving van de Middelaar:

1. God laat geen verzoening toe zonder dat men weer in gunst gebracht is. Hierom is een Tussenspreker en Vredemaker nodig.
2. God laat ook geen verzoening toe zonder voorbeding. Daarom is een Voorbidder nodig.
3. God laat evenmin verzoening toe zonder volkomen voldoening. Daarom is een Voldoener nodig.
4. God laat geen verzoening toe zonder toepassing van de voldoening, want het is nodig dat wij de weldaad ontvangen. Daarom is ook een Toepasser nodig.
5. God laat geen verzoening toe zonder reiniging van de zonde en herstel van het beeld Gods in ons, opdat wij ophouden te zondigen. Daarom is ook een Reiniger van de zonde en Hersteller van de natuur nodig.

Steeds valt het woordje 'verzoening'. Er moet aan Gods recht worden voldaan, wil er sprake zijn van verzoening met God. En nu is daartoe deze Middelaar zo noodzakelijk Die Tussenspreker, Voorbidder, **Voldoener, Toepasser** en Hersteller is. We hebben Voldoener en Toepasser vetgedrukt om te laten zien wat hierna in de prediking én in de belijdenisgeschriften, m.n. de Dordtse Leerregels, voortdurend terugkomt: Christus verwierf de zaligheid voor Zijn volk én Hij past die toe.

In dit gedeelte komt ook duidelijk de verhouding wet en Evangelie in dezen naar voren. De wet eist voldoening. In de wet is niet te vinden dat dit ook door een ander kan geschieden. De wet leert en Gods rechtvaardigheid eist voldoening door ons. Toch, zo beoogt het Schatboek, sluit de wet de

Er moet aan Gods recht worden voldaan, wil er sprake zijn van verzoening met God. En nu is daartoe deze Middelaar zo noodzakelijk Die Tussenspreker, Voorbidder, Voldoener, Toepasser en Hersteller is.

voldoening door een ander niet uit. Die ander is in de wet echter niet te vinden. De wet laat het aan het Evangelie over om deze voldoening door een Ander te openbaren. Toch zijn wet en Evangelie niet met elkaar in strijd. Wat het Evangelie leert, ontkent de wet niet.

Wij konden voor een persoon die in staat was te voldoen niet zorgen. Uit de mensen is hij niet te geven, want wij waren (zo zegt Gods kind) allen kinderen des toorns. Daarom is er een Middelaar, een Ander, nodig. Hij is van God geschonken. Zijn taak is te handelen met beide partijen, namelijk met God Die vertoornd is, tegen Wie misdaan is, en daarna met ons die misdaan hebben.

Met God Die vertoornd is, verhandelt Hij deze dingen:

1. Hij treedt voor ons (lees: Gods volk) tussenbeide bij de Vader en biedt Zichzelf aan om voor ons te voldoen.
2. Hij voldoet daadwerkelijk voor

ons door voor onze zonden een genoegzame straf te lijden die wel eindig is in tijd, maar oneindig in kracht en waardigheid.

3. Hij belooft dat wij zullen ophouden God met onze zonden te vertoorren. Deze belofte volbrengt Hij in ons, wanneer Hij ons de Heilige Geest en het eeuwige leven gegeven heeft. Zonder deze belofte kan ook bij de mensen, en nog veel minder bij God, enige tussenkomst plaatshebben.

Met ons verhandelt Hij deze dingen:

1. Hij treedt in het midden als een Gezant van de Vader, Die uit Zijn schoot deze verborgen raad van onze verlossing openbaart, dat Hij Zichzelf tot Middelaar stelt en dat de Vader Zijn voldoening aanneemt.
2. Hij voldoet voor ons, en de gedane voldoening rekt Hij ons toe; Hij schenkt en past ons die toe.
3. Wanneer Hij de Heilige Geest gegeven heeft, werkt Hij in ons het geloof, waardoor wij de aangeboden weldaad omhelzen en niet verachten. Op deze wijze stemmen beide partijen toe.
4. Door diezelfde Geest maakt Hij dat wij de zonden gaan laten, wanneer Hij ons wederbaart naar het beeld Gods, opdat wij een nieuw leven beginnen.
5. Hij bewaart ons in de verzoening, in het geloof en in de nieuwe gehoorzaamheid. Hij beschermt ons tegen de duivelen en alle vijanden, en ook tegen onszelf, opdat wij niet afvallen.
6. Tot slot zal Hij ons opwekken en verheerlijken, anders gezegd: Hij zal de gaven volmaken die wij in Adam verloren hebben én die Hij voor ons verdiend heeft.

Opmerkelijk dat het Schatboek zo het gehele werk bij de Middelaar laat liggen! Dit gedeelte eindigt door nog eens te wijzen op de Middelaar Die al deze dingen verwerft en doet, zowel door Zijn verdienste als door Zijn toepassing. Hij verdient voor de uitverkorenen (daarom durfden we hierboven bij 'ons' tussen haakjes te zetten: Gods volk) door Zijn offerande niet alleen de gerechtigheid, de zaligheid en het eeuwige leven, maar deelt die hun ook mee door de kracht van Zijn Geest.

(wordt vervolgd)

Barneveld,

ds. D. de Wit

Uit het leven van ds. J.C. Philpot

Op 22 maart 1835 trad Philpot uit de kerk van Engeland. Omdat hij dan zonder gemeente is, besluit hij tijdelijk naar zijn geliefde vriend Joseph Parry in Allington te gaan. Zijn bedoeling is om de gemeente van Allington, waar Parry diaken is, een aantal weken te dienen. In een brief die hij vooraf aan zijn vriend schrijft, geeft hij aan geen hoge gedachten van zichzelf te hebben.

'Wanneer er iemand is, die mijn christen-zijn betwijfelt, die doet slechts wat ik zelf ook steeds doe. U zegt dat u mij graag meer zou zien, maar ik ben er zeker van dat u meer zwakheden en gebreken bij mij ontdekken zult, als mens en als predikant, dan dat u nu waarschijnlijk reeds ontdekt hebt. Enkele weken zijn een te korte tijd om iemand te leren kennen. In de meesten, en ik ben verzekerd dat het bij mij ook zo is, is veel eigenzinnigheid, zelfzucht, afkerigheid en een moeilijk karakter, dat zich in het eerst nog niet zo openbaart.

Ik ben zeer vleselijk, zeer hoogmoedig, met een dwaze verbeelding, zeer traag, wereldsgezind, duister, dom, blind, ongelovig en onwetend. Ik kan alleen maar belijden dat mijn oude mens afgrijselijk verdorven is, een bonte vermenging van de meest hatelijke verdorvenheden, welke in mij oprijzen en telkens tegenover mij staan. Daarom, in plaats van bij uw haard een voordelig en geestelijk metgezel te verwachten, moet u zich een arme invalide voorstellen, die bij elk gerucht beeft, een hovaardig, vermetel, hard schepsel, dat door barmhartigheden niet vertederd, en door beproevingen niet verootmoedigd wordt. Maar zoals ik gezegd heb, evenals ik tevoren steeds deed, ik wens mij aan niemand te verbinden.

Ik begeer onafhankelijk te zijn van de kerkenraad en de leden van de gemeente. Ik bedoel daarmee, dat ik hen niet begeer te vleien of te behagen. Wanneer ik hen niet bevallen mocht, of wanneer zij niet tevreden zijn met mijn leer, mijn bevinding en mijn

ds. J.C. Philpot

De enige weg om wijs te worden was in zichzelf een dwaas te worden en van zichzelf nooit meer te zeggen dan de Heere had geleerd en in het hart gewrocht; zonder Christus kan geen mens iets doen.

praktijk, dat zij het mij dan direct zeggen, en met de eerste gelegenheid zal ik vertrekken.'

Toen Philpot in 1869 in de Heere stierf, schreef zijn vriend Joseph Parry een brief aan zijn vrouw en memoreerde daarin de komst van Philpot destijds naar Allington. Daarin schrijft hij:

'Toen hij te Allington kwam, zei hij tot ons: 'Nu ben ik tot u gekomen om zo lang of zo kort onder u te blijven als wij en de gemeente hier bij elkan-

der passen. Ik verfoei alle priesterlist en bedrog. Ik ben een arm zondaar, niet een zeer goed man, maar een zeer slechte'. Maar ons hele huisgezin kan getuigen, dat er nimmer een meer betrouwbaar, eerlijker en oprechter man op aarde gevonden werd. De goede man sprak van de boosheid van zijn hart, maar hij kon ook getuigen van de aan hem geschonken genade van God, Die hem al zijn zonden vergaf en hem uit vrije genade rechtvaardigde door de verlossing, welke in Christus Jezus is. Hij respecteerde in huis ieder op de juiste plaats en nimmer was er twist onder ons, alles ging naar de goede regel. Ieder waardeerde, beminde, ja, ik mag er wel bij zeggen, ieder vereerde hem. Toen hij voor het eerst onder ons kwam, was zijn prediking zeer nauw en onderzoekend, voldoende om een levend mens te doen sidderen. De enige weg om wijs te worden was in zichzelf een dwaas te worden en van zichzelf nooit meer te zeggen dan de Heere had geleerd en in het hart gewrocht; zonder Christus kan geen mens iets doen.

Voor veel zielen in de omtrek hier mocht hij tot grote zegen zijn, ofschoon sommigen hem in de eerste tijd moeilijk konden volgen wat betreft het doel van zijn prediking. Zij vonden hem al te scherp. Ik herinner mij dat onze geliefde vriend Dredge eens tegen mij zei na het horen van zijn predikatie, dat hij liever naar de brandstapel zou zijn gegaan om verbrand te worden voor de waarheden, welke hij die morgen gehoord had, dan dat hij deze zou opgeven. Er was op die tijd waarlijk leven onder ons volk.'

Op 9 december 1869 komt voor Philpot het einde.

Als de klok twee slaat, in de nacht van 9 december, slaat Philpot de ogen op, ziet de kamer rond en zegt: 'Ik verlang om heen te gaan'. Na enige ogenblikken spreekt hij, zij het met korte tussenzinnen: 'Het is beter te sterven dan te leven. Machtig om te verlossen! Machtig om te verlossen! Ik sterf in het geloof, dat ik gepredikt en gevoeld heb. Het bloed van Jezus Christus reinigt ons van alle zonden. O, mocht ik nu heengaan en bij Christus zijn, want dat is zeer verre het beste. Loof de Heere, mijn ziel, en al wat binnen in mij is Zijn heiligen Naam'.

Nog eenmaal slaat hij de ogen op. Als hij ze weer sluit, zegt hij: 'Hoe schoon!'. Met wegstervende stem spreekt Philpot nog: 'Loof de Heere, o mijn ziel!'

Bron: "Der pelgrims metgezel"

Gods bestaan

Opvattingen veranderen sneller dan wij denken. Weten we werkelijk wel in welke wereld we wonen? Kennen we de levensvisie van de mensen bij ons in de wijk? Hebben we een idee hoe zij bijvoorbeeld denken over leven en dood? Overal bemerken we de invloed van een leven zonder God. We kennen het begrip secularisatie, maar beseffen we hoever deze al is voortschreden?

Ik weet dat er onder ons mensen zijn die hier dagelijks intensief mee worden geconfronteerd. En hoe moeilijk dat kan zijn. Het Godloze denken doortrekt het leven van de moderne mens. Tot het laatste ogenblik. Welke plaats heeft Gods bestaan in ons leven? Mag Hij door genade al de hoogste plaats innemen?

Aken

We zijn een dagje in Aken en lopen de Aachener Dom op het Münsterplatz binnen. Grotendeels bewaard gebleven tijdens de Tweede Wereldoorlog. Deze Mariakerk is rond 800 gebouwd in opdracht van Karel de Grote. De keizer sterft in de ochtend van 28 januari 814 en is 's avonds al begraven. Hij ligt mogelijk in de 31 meter hoge Paltskapel. Naast marmeren zuilen en vloeren, zijn vooral de gewelven met duizenden mozaïektegeltjes heel indrukwekkend.

Dom van Aken.

Een man, zo later blijkt uit Hoorn, gaat naast me op een bank zitten. Kijkt me aan en zegt vanuit de grond van z'n hart: 'Als 'r nou nog iemand is die niet gelooft dat God bestaat, haal ik 'm hier naartoe...' Op mijn vraag, hoezo? antwoordt hij: 'Denk je echt dat ze vroeger zomaar zó'n kerk hebben gebouwd'. We raken aan de praat over het bestaan van God en over de kerk. Over de leegstand van kerken, ook in Noord-Holland. Hij is rooms-katholiek en heeft, nadat hij door een diep dal is gegaan, thuis voor zijn vrouw een gebedsnisje ingericht. 'Je hoeft niet perse naar een kerk te gaan'. Even later denk je: Daar had ik op door moeten gaan...

"Jehova's getuigen"

Er wordt op de huisbel gedrukt. Je ziet het gelijk: Jehova's getuigen. Ik raak in gesprek met twee beleefde mensen. Een man en een vrouw. Zij laat me op haar Iphone een promotiefilmpje van hun website zien. Iemand zegt op het filmpje: 'Waar komt toch alle ellende vandaan? Als God bestaat, waarom laat Hij dit dan allemaal toe? Al die rampen, ziekten en oorlogen'. De wereldbol komt in beeld, met een duivel die z'n klauwen om de aarde slaat. 'Hij is de schuld van alles!' zegt de man.

Als het filmpje uit is, vraag ik het stel: 'Is de duivel de schuld? Ik lees in mijn Bijbel iets anders. Daarin staat voorin dat God de mens goed heeft geschapen. En dat Adam en Eva, ja, wel door het ingeven van de satan, zelf hebben gezondigd. Zij en ook wij, zijn van die goede God afgevallen. Daarom is alle ellende en smart over de hele wereld gekomen. Als we zelf schuldig voor God worden, wijzen we niet meer naar de duivel'.

De man antwoordt dat zij dit ook onderschrijven. 'Kijkt u maar op onze site, want dit is natuurlijk maar één filmpje'. We nemen sneller afscheid dan ik had gedacht.

Plaatselijke krant

We ontvangen de Barneveldse Krant veertien dagen op proef. In een artikel van het zaterdagnummer lezen we iets van het moderne denken. Zonder Gods bestaan en over wat volgt op dit

leven. Dood is dood. Schokkend. Het gaat over een begrafenis. Een teer onderwerp.

De afstand in de praktijk tussen ons en de moderne mens is heel groot geworden. Denk maar aan de stilte en de eerbied voor en tijdens de rouwdienst. Tijd om te denken en te bidden. Wat gaat er vaak een sprake van uit. Menigmaal is het echt waar wat Salomo in het boek Prediker zegt: 'Het is beter te gaan in het klaaghuis, dan te gaan in het huis des maaltijds'. Want de mens gaat naar zijn eeuwig huis. En gelijk het den mensen gezet is, eenmaal te sterven, en daarna het oordeel (Hebr. 9:27). Dat op veel begrafenissen volop muziek wordt gedraaid, is wel bekend. En dat men de overledene toespreekt, ook. Maar de kop van het genoemde artikel luidt: 'Clowns bij het graf. Kerkelijke rituelen geven vaak geen houvast meer; mensen zoeken iets nieuws'. Ik beperk me tot een enkele zin, omdat het anders niet past. Hoewel, het is wel het de wereld waarin wij leven. 'Een danseres naast de kist, een jazzband of een clown. De persoonlijke voorkeur van de overledene speelt een steeds grotere rol bij de uitvaart. Soms staan mensen te swingen'. Verder lezen we over een begrafenis, ergens in Limburg. Onder zang en muziek scheppen honderden mensen het graf dicht en leggen kinderen er namaak vlinders op. Wat is het bestaan van God toch ver weg geduwd. Onvindbaar?

Elisa

Het laatste deel van 2 Koningen 13 is aangrijpend. Niet te begrijpen, alleen te geloven. Omdat God bestaat. Kort samengevat: 'Daarna stierf Elisa en zij begroeven hem'. In het begin van het jaar vallen Moabietische roversbenden het land binnen. En terwijl zo'n bende weer het land doortrekt, passeert er een begrafenisstoet. Er wordt een man begraven. Uit angst voor de naderende bende, wordt de overledene haastig in het graf van Elisa geworpen. 'En toen de man daarin kwam en het gebeente van Elisa aanroerde, werd hij levend en rees op zijn voeten'. Een zeer groot wonder. Verricht door Hem, Die kan zeggen: 'Ik ben de Opstanding en het Leven'. Zullen de omstanders hebben getwijfeld aan het bestaan van God? Zullen zij, met die man, Hem niet hebben geloofd en gedankt? Wat een sprake is er uitgegaan van deze begrafenis. Tot eer van de Koning, De Levensvorst.

Barneveld,

A. Karens

De laatste uren van Jacob Cats

De jurist Jacob Cats (1577-1660) was niet alleen één van de belangrijkste staatslieden van ons land, maar ook een begaafd dichter. Het nagelaten werk van de man die ooit het Catshuis in Den Haag bewoonde, is omvangrijk. Sommige spreuken van hem worden nog vaak geciteerd.

Belangrijk genoeg om nog gelezen en overwogen te worden is een gedicht waarin Cats zijn stervensdag overdenkt. Hij schreef het niet lang voor zijn overlijden. "Vadertje Cats" gaf zijn klerk, Jacob Buys, de opdracht om dit gedicht, als de ure daar zou zijn, hardop voor te lezen. Dat gebeurde inderdaad: terwijl de dichter op de 12de september op zijn sterfbed lag, omringd door familie en de Haagse predikanten Stermond en Tegneus, las de trouwe Buys het aan de dichter en de omstanders voor, terwijl Cats zijn instemming betuigde. Hoewel het "taalgewaad van zijn tijd" mogelijk een belemmering kan vormen, is het gedicht voor ieder die het nu nog aandachtig leest, betekenisvol. Onderaan staan enkele woorden in vertaling.

Noten:

- 1 aalwaardig = dartel
- 2 klachtig = klagerig, vol klachten
- 3 leste stonden = laatste uren
- 4 dit stof... aan 't stof = dat mijn stoffelijk overschot.. stof mag worden
- 5 even dan = als het dan zover is
- 6 te baat = te hulp
- 7 dies = daarom
- 8 aangezocht = aanbevolen
- 9 bast = raast, scheldt
- 10 geweld = macht
- 11 de prangen = het benauwen, kwellen
- 12 vervoeren = verleiden
- 13 woonhuis = hier: het lichaam
- 14 rif = gebeente
- 15 eist = vereist, heeft nodig

GEBED

Nu God, ik ben geneigd te gaan op Uwe wegen,
En dit is mij alleen door Uwe gunst verkregen:
Vultrek het nodig werk met zo een volle macht,
Dat mijn aalwaardig hert¹ geen wereld meer en acht.
Laat mij niet treurig, bang, of klachtig² zijn bevonden,
Al ben ik nu geraakt tot aan mijn leste stonden:³
Maar geef dat mij de dood ook voor de lesten dag
Gelijk een vrolijk feest voor ogen komen mag.

Bezit mijn innig hart, bezit mijn ganse zinnen,
En laat ik anders niet dan U alleen gewinnen.
Drijf uit mijn dof gemoed, waaraan ik eertijds hing;
Want mis ik 't ijdel vlees, zo vind ik alle ding.
Geef dat ik nu ter tijd zo mag op aarde leven,
Dat ik dit stof met lust aan 't stof⁴ mag weder geven,
En dat ik even-dan⁵ gerust en onbevreesd,
Mag aan Uw' Vadergunst bevelen mijnen geest.

'k En hebbe noch te recht den Trooster niet verkregen,
Ik bidde, lieve God, om dezen hogen zegen;
O Heer', ik heb geloofd, maar niet in volle maat!
Ach, kom mijn zwakke ziel in dezen angst te baat!⁶
Gij, Die 't gekrookte riet niet zijt gewoon te breken,
Wil toch mijn flauwe vonk met heilig vuur ontsteken.
Gij weet het, lieve God, gelijk ik ook beken,
Dat ik, ellendig mens, een nietig zondaar ben.

Maar Gij, van Uwen troon vrijwillig afgekomen,
Hebt uit genadigheid de zondaar aangenomen.
Dies⁷ weet ik dat hij nooit van U verstoten werd,
Die U met ootmoed zoekt, en met een zuiver hert.
Waar iemand tot U zucht, met zonden overladen,
Gij hebt tot hem gezegd en troostelijk geraden,
Ja, hebt hem aangezocht⁸ tot Uwen troon te gaan,
En dat is voor de mens des hemels rechte baan.

Gij zijt de Waarheid Zelf; Uw mond en kan niet liegen,
Uw woord niet ijdel zijn, Uw tonge niet bedriegen.
Dies stel ik mijn gemoed op Uw beloften vast,
Gij, weest mijn Toeverlaat, als hel en duivel bast.⁹
Maar als mijn zwakke tong niet meer zal kunnen spreken,
En dat mij door de pijn de woorden blijven steken,
Geef dat ik Uwen Naam mag roemen dies te meer,
En met een diep gezucht tot U mag roepen: Heer',

Verlosser, enig Heil, en Trooster onzer zielen,
En laat in dit gevaar Uw schepsel niet vernielen.
Gij hebt in Uw geweld¹⁰ de prangen¹¹ van de dood;
Verkwik mijn bange ziel in deze hoge nood.
Wanneer 'k mijn flauwe mond niet meer zal kunnen roeren,
Laat mijn gedachten dan door wanhoop niet vervoeren.¹²
En als ik missen zal 't gebruik van mijn gezicht
Weest Gij dan, lieve God, mijn Troost en enig Licht.

Wanneer ik op het leest geen stem zal kunnen horen,
Zo spreek door Uwen Geest tot mijn inwendig oren:
En als dit lichaam sterft, en mij de kracht begeeft,
Maak dan dat Uwen Geest in mij gedurig leeft.
En als mijn moede ziel zal uit haar woonhuis¹³ scheiden,
Zo laat mij haar uit dit rif¹⁴ tot Uwen troon geleiden,
Dit is mijn hoogste wens, dit eist¹⁵ mijn ziele meest:
O God, aan Uwe gunst beveel ik mijnen geest.

Geestelijke registers

En zal het voor de speelman niet het grootste zijn, dat, terwijl zijn handen op de klavieren zijn, de hand des Heeren ook op hemzelf komt?

Sommigen zeggen: Het beste is nog niet goed genoeg. Anderen zeggen: Het eenvoudigste is nog niet eenvoudig genoeg. In elk geval kan het eenvoudigste juist het beste zijn; het kan zo mooi zijn - tot stichting.

Denk aan de eerste VOGG-bundel met de partita's van Klaas Bartlema over Psalm 121. Het zijn eigenlijk maar wat nootjes, maar zodanig geordend en transparant dat de muziek iets teers heeft. Deze partita's werden en worden veel gespeeld.

Ik herinner mij een organist die bij het uitgaan van de kerk een koraal van Bach met uitkomende stem speelde: 'Freu dich sehr, o meine Seele'. Er stonden maar een paar registers open. Eerbiedig klonk de melodie van Psalm 42. De mensen luisterden er naar en ongetwijfeld klonken bij velen de woorden van de psalm in de ziel. Met kleine pasjes schuifelde de gemeente het kerkgebouw uit, haast onwillig zo leek het. Het was duidelijk tot stichting. Dienstbaar zijn in de eredienst. Niet het vele is goed, maar het goede is veel.

Algemene bekwaamaking is een groot goed, maar als er geestelijke registers open mogen staan, zullen ze het orgelspel kenmerken. Geestelijke registers beperken en geven tegelijk vrijheid.

Bekwaamaking

Algemene bekwaamaking is een kostbare zaak. Iedere organist weet dat het de ene keer soepel gaat, alles schijnt dan te lukken. De andere keer gaat het stroef ondanks een goede voorbereiding. De vraag rijst hoe dat komt. Is er vermoeidheid, zijn er andere dingen die hem te veel bezighouden? Dat kan, maar hoeft niet. Het antwoord is in feite dat je het niet kunt maken - de ene keer krijg je blijkbaar meer bekwaamheid dan de andere keer.

Algemene bekwaamaking is een

groot goed, maar als er geestelijke registers open mogen staan, zullen ze het orgelspel kenmerken. Geestelijke registers beperken en geven tegelijk vrijheid. Ze geven een diepte aan de psalmwoorden en zijn tot stichting. In Psalm 33 wordt het met enkele woorden gezegd, namelijk: 'Speelt wel'. Dienstbaar aan en opwekkend tot het wezen van de gemeentezang: 'Zingende den Heere met aangenaamheid in uw hart'.

Elísa, een speelman en Gods Geest

Ten slotte wil ik u op een treffend bijbels voorbeeld willen wijzen.

'Speelt wel', zegt de dichter van Psalm 33. In 2 Koningen 3:15 lezen we daarover iets wonderlijks. Over een profeet die zei: 'Brengt mij een speelman'. De begenadigde koning Josafath was met zijn leger opgetrokken, samen met het leger van de kalverdienaar koning Joram. Ze wilden samen het afvallige Moab de les lezen. Maar de Heere kwam hen tegen. Toen ze na zeven dagen in de woestijn waren gekomen bleek - juist toen - het drinkwater op te zijn. Joram gaf aan God de schuld. Maar Josafath mocht in die benauwdheid alsnog naar de Heere vragen. Dat was het eerste wonder.

Het tweede was dat Elísa ook meegegaan was, wat hij ongetwijfeld niet uit eigener beweging heeft gedaan. Maar zijn ziel is vol beroering. Met Joram en zijn kalvergodsdienst wil hij niets te maken hebben. 'Wat heb ik met u te doen?', zegt hij tegen hem. Ondertussen weet hij dat Josafat een kind van God is, hoewel op een doolweg geraakt. Hoe zal de bruising in zijn ziel worden gestild? Want een ziel vol onrust, vol afkeer jegens Joram én tegelijk profeteren gaan niet samen. Hij zegt: 'Nu dan, brengt mij een speelman. En het geschiedde als de speelman op de snaren speelde, dat de hand des HEEREN op hem kwam' (vers 15).

Er bleek inderdaad een speelman te zijn, misschien het derde wonder. Eén die bekwaam was (zegt het grondwoord) om een instrument te bespelen. In dit geval een snaarinstrument. Die man moet veel geoefend hebben, uren daaraan besteed hebben. Men bespeelt nu eenmaal niet zomaar even een instrument.

We zien het voor ons: Elísa, de profeet, bij koning Josafat en een speelman, omgeven door een kring van dienaren. Er is geen water, er is nood. In de ziel van Elísa zijn de golven van heilige verontwaardiging. Dan klinkt er muziek. Ongetwijfeld is dat niet

een of ander riedeltje geweest, of een rommelig aaneenrijgen van klanken. We moeten ook niet denken aan daverende akkoorden waarvan Elísa alleen maar kon schrikken. Nee, die speelman *speelde wel* - gepast, eerbiedig, in overeenstemming met de ernst van de zaak. En dan lezen we heel treffend: 'En het geschiedde als de speelman op de snaren speelde, dat de hand des HEEREN op hem kwam'.

Er waren twee handen. De hand van de speelman, bekwaam gemaakt door Gods Geest - tot stichting, tot opbouw. God Zelf was bij het spelen de Leidsman. En terwijl de bekwaam-gemaakte hand van de speelman op de snaren was, tokkelend met zijn vingers, kwam de hand des HEEREN op Elísa. De afkeer en boosheid stroomden uit zijn ziel, ze moesten wijken. Rust kreeg de overhand. En in die bedaardheid werden zijn gedachten geordend en ontving hij profetische woorden van verlossing en uitkomst.

Dienstbaar

Welke organist zou niet verlangen zo dienstbaar te mogen zijn in de

eredienst. Elke organist met zijn of haar gaven. Denk eens in: Terwijl uw handen op de klavieren zijn, komt de hand des Heeren op deze of gene in de gemeente. U ontvangt bekwaamheid en middels uw spel komt er stichting. Niet alleen algemene stichting, maar door Gods Geest worden in één of meerdere harten woorden van een psalm tot zaken gemaakt, bij die man, die vrouw en/of dat kind. En ze mogen de Heere zingen met aangenaamheid in het hart. Misschien wel zo dat ze niet meer kunnen zingen. Dan woont God onder de lofzangen Israëls (Ps. 22:4) en is de zang een heilige echo op de ontvangen genade. Dan is vervuld: Het Koninkrijk Gods komt niet met uiterlijk gelaat. En dat is vrucht van Hem Die de lofzang gezongen heeft in de nacht in welke Hij verraden werd.

En zal het voor de speelman niet het grootste zijn, dat, terwijl zijn handen op de klavieren zijn, de hand des Heeren ook op hemzelf komt?

(slot)

Genemuiden,

ds. C. Hogchem

stige hert (Ps. 42:1), naar schapen in de wei (Ps. 79:7), naar de regenboog van Gods trouw (Ps. 93:4) en naar grote zeugnende handen uit zwarte mouwen (Ps. 134:3). Om maar een paar voorbeelden te noemen.

De samensteller, Anemieke Jacobsen-Bosma (1988) uit het Friese Feanwalden, getrouwd en moeder van twee kinderen, zegt in haar woord vooraf: 'Door de tekeningen zullen de kinderen de Psalmen gaan herkennen, zelf gaan opzoeken of uitkiezen. Voor de ouders is dit psalmboekje een stimulans om de Psalmen vaker te zingen en een hulpmiddel om ze aan de hand van de illustraties uit te leggen'.

Dat laatste wil ik ook zo graag stimuleren. Vandaar deze korte bespreking. De hoop die ze tenslotte uitspreekt, dat de kinderen al jong vertrouwd mogen raken met de Psalmen, willen we dan ook van ganser harte onderstrepen.

Klaaswaal,

ds. G.J. van Aalst

"Bevrijdingspreken" (1945-2015, 70-jarige bevrijding Tweede Wereldoorlog); ds. B.J. van Boven e.a.; uitg. De Ramshoorn, Goes; ISBN 9789461150776; 199 blz.; € 17,50 (vanaf 1 mei € 19,50).

De tien preken in dit boekje zijn tweërlei. Niet wat de grondslag van de waarheid betreft, maar ten opzichte van de titel. Zes preken zijn namelijk 'gewone' preken met hier en daar een enkele opmerking over de bevrijding 1945. Bij de andere vier is dat heel anders: de bange oorlogsjaren en het wonder van de bevrijding komen in deze preken voortdurend aan de orde. Te merken is dat ds. J. Mijnders en wijlen ds. A. Hoogerland de oorlog hebben meegemaakt. Ook in de preek van ds. G.M. de Leeuw wordt de oorlog van bladzijde tot bladzijde geschiedkundig en met treffende anekdotes belicht. Het zijn vier preken die bijzonder geschikt zijn als 'bevrijdingspreek'; de jeugd zal er met aandacht naar luisteren.

De uitgever had ze beter als een apart bundeltje kunnen uitgeven. Evenals de andere zes preken, die te allen tijde gelezen kunnen worden en waarin onze geliefde broeders het genadewonder van de geestelijke verlossing zo dicht aan het hart mogen leggen.

Genemuiden,

ds. C. Hogchem

BOEKENNIEUWS

"Psalmboek voor jonge kinderen", samengesteld door A.C. Jacobsen-Bosma en geïllustreerd door Anita Engelen; klein, vierkant formaat; uitg. De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 94 6278 1801; 55 blz.; € 8,95.

U kent ze waarschijnlijk wel, die ukken van een jaar of vier die nog maar pas mee naar de kerk gaan. Wat moeilijk toch, alleen maar stilzitten en luisteren. En dat zo lang...! We moeten maar goed bedenken dat we dit zelf ook hebben moeten leren. Want het valt niet mee: leren stilzitten en leren luisteren. Een blijvende oefenschool, nietwaar? Maar toch is dit zo nodig. Want door de eenvoud van het horen wil de Heilige Geest werken, ook in kinderharten.

Een waardevol moment voor die klein-

tjes is, wanneer er een bekende Psalm wordt gezongen. Dan zie je die koppies omhoog gaan... Voor dit doel o.a. is er onlangs een boekje uitgegeven met 25 van de bekendste Psalmen voor jonge kinderen. Naast elke Psalm staat een aansprekende tekening in felle kleuren van Anita Engelen; echt voor deze doelgroep. Een herkenbare kleurenillustratie, die verband houdt met de Psalm ernaast. Dus bij Psalm 81:12 een meisje met een opvallende open mond. Bij Psalm 105:5 een vader, moeder en dominee bij het doopvont. Daardoor leggen onze kleintjes - mogelijk en hopelijk - verbanden en kunnen ze wat beter meeleven, op hun manier dan. En we betrekken ze er toch heel graag bij?

Ze kunnen nog niet lezen, maar wel kijken. Kijken naar het schreeuwende, dor-

Een stem uit het verleden

En er zijn nog vele andere dingen, die Jezus gedaan heeft, welke zo zij elk bijzonder geschreven werden, ik acht dat ook de wereld zelve de geschreven boeken niet zou bevatten.

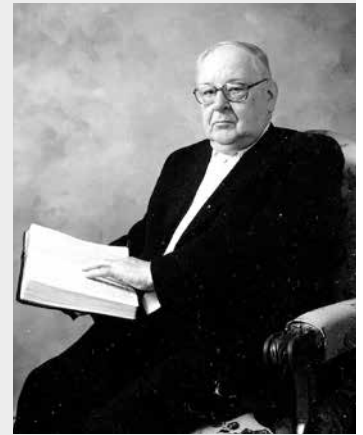
Johannes 21:25

Wat is het een weldaad om door God geleerd te worden, door Christus te worden onderwezen in hetgeen voor ons geheel en al verborgen is, maar ook door Gods Geest in al de waarheid te worden geleid. De discipelen hebben een vernederde Christus leren kennen, maar ook een opgewekte Christus. Een Christus, Die overgeleverd was om hun zonden, maar ook opgewekt tot hun rechtvaardigmaking. Het is opmerkelijk dat Christus in de veertig dagen tussen Zijn opstanding en Zijn hemelvaart Zich gedurig aan Zijn discipelen vertoond heeft. Met de wereld en de Farizeeën heeft Christus Zich na Zijn opstanding niet meer ingelaten. Die hadden hun tijd gehad. Maar de Heere Jezus heeft al Zijn tijd besteed aan Zijn lieve discipelen, omdat zij het zo nodig hadden. Zij moesten overtuigd en overreed worden dat Hij waarlijk opgestaan was. Maar zij moesten ook voorbereid worden voor Zijn hemelvaart. Zij moesten onderwezen worden in de noodzakelijkheid van Zijn vertrek en opdat er in hun harten plaats gemaakt zou worden voor een nadere weldaad, namelijk voor het ontvangen van de

Heilige Geest, Die hun be-
loofd was.
Hoeveel werk de Heere
heeft met Zijn volk, is op de
eerste dag van Zijn opstan-
ding al openbaar geworden.
Alleen Sions eeuwige Ko-
ning is machtig om te ver-
lossen. De vrouwen konden
dat bij de discipelen niet en
de discipelen konden het bij
elkander niet, en de tien dis-
cipelen konden met elkaar
Thomas niet uit de banden
van het ongelooft verlossen.

Wat een geduld moet de Heere Jezus oefenen om de Zijnen op de rechte plaats te brengen. O, dat Godont-
erend ongelooft, en dat verdenken van de Heere, dat
ons zo gedurig in het donker brengt, en zoveel ellende
in ons leven berokkent. Het was geen praten zonder
gevoel van smart wat de apostel Paulus deed uitroe-
pen: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het
lichaam dezès doods?'

Het is een nadere weldaad om toe te mogen nemen in
de kennis en in de genade van de Heere Jezus Christus.
Hij, de Leraar der gerechtigheid, moet ons verstand
openen, opdat wij de Schriften zullen verstaan, en tot
de ware kennis van Christus komen.

wijlen ds. W.C. Lamain

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

Aangenomen

Naar Utrecht,
ds. L. Terlouw te Barendrecht.

Beroepen

Te Den Haag-Scheveningen,
ds. W. Harinck te Moerkapelle.
Te Leiderdorp,
ds. J.J. Tanis te Middelburg-Zuid.
Te Nieuwerkerk (Zld),
ds. M. Joosse te Hendrik-Ido-Ambacht.
Te Oostkapelle,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer.

Bedankt

Voor Beekbergen,
ds. A. Schot te Nunspeet.
Voor Kalamazoo (VS),
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer.
Voor Oud-Beijerland,
ds. L. Blok te Gorinchem.
Voor Rilland-Bath,
ds. F. Mulder te Rhenen.
Voor Rotterdam-IJsselmonde,
ds. W.J. Karels
te Hardinxveld-Giessendam.
Voor Rotterdam-Zuidwijk,
ds. W. Harinck te Moerkapelle.

Voor Wolphaartsdijk,
ds. P. Melis te Ermelo.

■ BEVESTIGING/INTREDE DS. G.J.N. MOENS TE LISSE

U wordt alvast meegedeeld, dat de be-
vestiging/intrede van ds. G.J.N. Moens
tot predikant van onze gemeente zal
plaatsvinden op **woensdag 10 juni** in de
Salemkerk te Lisse door ds. G. Heijkamp.
De bevestigingsdienst begint om 15.00
uur, de intrededienst vangt aan om 19.00
uur.

Kerkenraad Geref. Gemeente Lisse

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2014

* Pag. 131, **gemeente AMSTERDAM**.
Eindredacteur van het kerkblad van de
classis Amsterdam is nu: J. Tanger,
Burgemeester Verstegenstraat 103,
1551 TC Westzaan, tel. (075) 628 8823,
e-mail: jtanger@kliksafe.nl

* Pag. 240, **gemeente KAMPERLAND**.
Het regelen van preekbeurten geschiedt
nu door: M.G. van de Kreeke,
Frisostraat 25, 4493 BR Kamperland,
tel. (0113) 372240.

* Pag. 497, 498 en 499, **Commissie va-
kantie weken voor mensen met een
beperking, Gastenadministratie en
Stafledenadministratie**.

De e-mailadressen, die vermeld zijn on-
der dit drietal rubrieken, zijn gewijzigd
in: ...@vakantiewekenvbagg.nl (voorheen
...@vrouwenbondgergem.nl). Het voor-
voegsel is in alle gevallen gelijk geble-
ven.

De op pag. 497 genoemde website:
www.vrouwenbondgergem.nl/
vakantieweken is gewijzigd in:
www.vakantiewekenvbagg.nl

■ ZENDINGSVOND TE SCHERPENZEEL

Zendingsavond op **zaterdag 25 april**,
aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Ge-
ref. Gemeente aldaar, Renes 121, met een
spreker uit een communistisch land.

■ ZENDINGSMARKT TE HOGE HEXEL

Zendingsmarkt op **zaterdag 2 mei**, van
10.00-13.30 uur, in en rond Het Kultur-
hus Hoge Hexel, Nieuwe Schoolweg 5 te
Hoge Hexel.

Voor de kinderen is er een knutselhoek.
Opening door ds. J. van Laar. De op-
brengst is t.b.v. Zending en Evangelisa-
tie.

■ OPROEP GASTEN VAKANTIEWEKEN

Uw kind heeft door zijn/haar gedrag ex-
tra aandacht nodig in de zomervakantie?
Er zijn nog enkele plaatsen in onze va-
kantieweken voor kinderen (7-10 jaar,
31 juli-7 aug. in Brijdorpe) en jongeren
(12-16 jaar, 17-24 juli in Dongen). Ook
uw kind dat op het SBO of PrO zit kan
met deze weken mee. Deze weken kos-
ten € 375,- p.p. Bel voor meer informatie
naar mev. E.J. de Jonge-Kleppe, 0180-
516672.

Voor volwassenen vanaf 24 jaar, die vroe-
ger op het PrO hebben gezeten, is er nog
plaats in onze mooie vakantieweek (21-
28 augustus in Dongen). Deze week kost
€ 405,- . Bel voor meer informatie naar
mevr. J.M. Mudde-van den Berg, 0182-
343029.

Zie ook: www.vakantiewekenvbagg.nl on-
der gedragsbeperking.

■ INSPIRATIEBIJENKOMST VOOR KERKORGANISTEN

In de kapel van het Hoornbeeck College
in Amersfoort, Utrechtseweg 228, wordt
zaterdag 16 mei een inspiratiebijeen-
komst voor kerkorganisten gehouden.

De bijeenkomst duurt van 13.30 tot
17.00 uur.

Deelname aan de bijeenkomst kost € 10,-
p.p.

Aanmelden kan door een e-mail te stu-
ren naar: evdijkhuizen@rd.nl

■ KERKHISTORISCHE WANDELINGEN DOOR MIDDELBURG

De in De Saambinder van 16 april jl. aan-
gekondigde kerkhistorische wandeling
door Middelburg op 2 mei is verzet naar
20 juni (14.00 uur). De andere wande-
ling zal plaatsvinden op **17 juni (18.30
uur)**.

BERICHTEN

■ CONTACTGROEPEN HELPEDE HANDEN

Helpende Handen organiseert de ko-
mende maanden weer verschillende
contactgroepbijeenkomsten. Tijdens
deze bijeenkomsten is er voor jongeren
en volwassenen met een beperking, hun
ouders en verwanten gelegenheid voor
ontmoeting en het uitwisselen van erva-
ringen. U en jij bent van harte welkom!

Voor *ouders van kinderen met gedragspro-
blemen* worden er drie regionale bijeen-
komsten gehouden over het thema 'Los-
laten van tieners met ADHD op weg naar
de volwassenheid'. Deze bijeenkomsten
worden gehouden in Goes (**donderdag
21 mei**), Gouda (**woensdag 27 mei**) en
Apeldoorn (**donderdag 28 mei**).

Zaterdag 30 mei 2015 wordt er voor
jongeren die op het PrO-onderwijs zit-
ten of hebben gezeten een bijeenkomst
gehouden in Ede en Bennekom. Er wordt
iets verteld over het weer en een bezoek
gebracht aan het Kijk- en luistermuseum.
Jongeren met autisme en een (boven)ge-
middelde intelligentie, in de leeftijd van
16 tot 25 jaar, sluiten het seizoen af met
een bezoek aan Paleis Soestdijk en de
Soesterduinen. Deze bijeenkomst wordt
gehouden op **zaterdag 6 juni**.

In Gouda wordt **dinsdagavond 9 juni**
een bijeenkomst gehouden voor ouders
van kinderen met een lichamelijke be-
perking. Deze bijeenkomst gaat over het
thema 'Vrijtijdsbesteding'.

Voor meer informatie en aanmelden
kunt u terecht op www.helpendehanden.nl/contactgroepbijeenkomst. U kunt
ook mailen naar info@helpendehanden.nl
of bellen naar 0348 48 99 70.

■ ZANGAVONDEN

Apeldoorn

Koor- en samenzangavond met als the-
ma '70 jaar bevrijding' op **zaterdag 2
mei**, aanvang: 19.30 uur, in de Grote kerk
aan de Loolaan te Apeldoorn, m.m.v.
Groot samengesteld mannenkoor, be-
staande uit Rehoboth uit Geldermalsen
en Salvatori uit Nunspeet en enkele in-
strumentalisten.

Tholen

Koor- en samenzangavond op **zater-
dag 25 april**, aanvang 19.00 uur, in de
kerk van de Geref. Gemeente te Tholen,
m.m.v. het Chr. Urker Visserskoor Cres-
cendo en organist Pieter Heykoop.
Meditatie door ds. P.D. den Haan. Col-
lecte t.b.v. aanschaf nieuwe bus voor de
Boog en de Beukelaar in 's Gravenpolder.

Zaltbommel

Oranjezangavond op **maandag 27 april**,
aanvang 19.30 uur, in de Grote kerk te
Zaltbommel m.m.v. gemengd koor Yer-
seke, orgel Pieter Heykoop, Dirkslands
mannenkoor en orgel Jan Hoek.
Opening, meditatie en sluiting: ds. C. van
Krimpen. Collecte voor Deputaatschap
Evangelisatie.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 26 APRIL 2015

Aagtekerke 9.30 uur en 19.00 uur ds. A.J. de Waard en 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 9.00 en 14.30 uur ds. W.J. Karels; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 15.30 uur stud. H. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Arnhem 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. B. Labee; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Berkenwoude 10.00 uur stud. W.A. Zondag en 19.00 uur ds. G. Clements; Bodegraven 10.00 uur ds. J. Driessen; Borssele 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Boskoop 9.30 uur ds. H. Paul en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Brakel 18.00 uur ds. W.J. Karels; Breda 14.30 uur ds. H. Hofman; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 17.00 uur ds. A.J. Gunst; Delft 16.30 uur ds. J. Driessen; Den Helder 10.00 en 15.00 uur ds. M. Joosse; Deventer 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Dirksland 15.00 uur ds. C.J. Meeuse; Doetinchem 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. H. Hofman; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. D. de Wit; Eindhoven 14.30 uur ds. J. van Rijswijk; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enschede 17.30 uur ds. S. Maljaars; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. S. Maljaars; 's-Gravenhage 18.00 uur stud. W.A. Zondag; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 10.00 uur ds. A.J. Gunst; Hilversum 17.30 uur ds. K. Boeder; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. J. van Belzen; Hoofddorp 18.30 uur stud. H. van der Heiden; Hoogeveen 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Hoogvliet 10.00 en 16.00 uur stud. H. Brons; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. J. IJsselstein; Kapelle-Biezelinge 15.00 uur ds. S.W. Janse; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur ds. G. Pater; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst;

Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. D.W. Tuinier; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. G. Bredeweg; Leiderdorp 10.00 uur stud. H. van der Heiden en 18.00 uur ds. P. Mulder; Lelystad 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Marknesse 19.00 uur ds. A. Schot; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. J.J. Tanis; Mijdrecht 15.30 uur ds. H.A. van Zetten; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 19.00 uur stud. M.H. Schot; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwer ter Aa 10.00 en 19.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwe-Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. P.D. den Haan; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. W. Silfhout; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Ooltgensplaat 9.30 en 18.00 uur ds. J.S. van der Net; Oostburg 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; Oosterend 11.30 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Oostkapelle 10.00 (dovendienst) en 19.00 uur (dovendienst) ds. M. Karens; Oostvoorne 19.00 uur ds. M. Golverdingen; Opheusden (in Gereformeerde Gemeente in Nederland) 12.00 (H.D.) en 19.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Opperdoes 18.00 uur ds. M. Joosse; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Oude-Tonge 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. J. van Belzen; Poortvliet 10.00 (H.A.) en 14.30 en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; Puttershoek 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. C. Harinck; Rijssen-Noord 11.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rilland-Bath 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 18.00 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Rotterdam-Centrum 15.30 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur ds. M. Golverdingen en 18.00 uur stud. H. Brons; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Sint Annaland 14.30 uur stud. W.A. Zondag; Sliedrecht 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; Sprang-

Capelle 9.30 en 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. P. Melis; Utrecht 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. P. Mulder; Veenendaal 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 15.30 uur ds. W. Harinck; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Westkapelle 14.00 uur ds. A.J. de Waard; Westzaan 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Woerden 15.30 uur ds. A. Verschuure; Wolphaartsdijk 18.00 uur ds. C. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Eckveld; Zoetermeer 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur stud. M.H. Schot; Zwolle 15.00 uur ds. A. Schreuder.

■ DINSDAG 28 APRIL 2015

Beekbergen 19.30 uur ds. J. van Laar; Drachten 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Naaldwijk 19.45 uur ds. G. van Manen; Oosterland 19.30 uur ds. J. van Belzen; Opheusden (in Gereformeerde Gemeente in Nederland) 13.45 uur (huw.bev.) ds. G.M. de Leeuw; Poederloijen 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. E. Bakker.

■ WOENSDAG 29 APRIL 2015

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Berkenwoude 19.30 uur ds. J. van Belzen; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. A. Schot; Den Helder 19.30 uur ds. A. Vermeij; Dirksland 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Herkingen 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Hoogeveen 19.30 uur ds. W. Silfhout; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. C.A. van Dieren; Leiderdorp 19.30 uur (bidstond) ds. G. Heijkamp; Meeuwen 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Melissant 19.30 uur ds. G. Beens; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. S.W. Janse; Oostburg 19.30 uur ds. R.A.M. Visser; Opheusden (in Gereformeerde Gemeente in Nederland) 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 13.00 uur (huw.bev.) ds. B. van der Heiden; Rijssen-West 19.30 uur ds. J. van Laar; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. P. Melis; Veen 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Vlaardingen 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Westkapelle 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer.

■ DONDERDAG 30 APRIL 2015

Alphen a/d Rijn 19.30 uur (openb. bel.) ds. G. Hoogerland; Dinteloord 19.30 uur ds. J.J. Tanis; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. A.J. de Waard; Hendrik-Ido-Ambacht 14.00

uur (huw.bev.) ds. M. Joosse en 19.45 uur (voor de zending) ds. C. Sonneveld; Kampen 18.45 uur ds. J. IJsselstein; Kootwijkerbroek 19.30 uur (tijdrede) ds. A.T. Huijser; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. C. van Ruitenburg; Mijdrecht 19.30 uur ds. J. van Belzen; Nisse 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Nunspeet 13.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; Opheusden (in Gereformeerde Gemeente in Nederland) 14.00 uur (huw. bev.) ds. G.M. de Leeuw; Terwolde - De Vecht 14.15 uur (huw.bev.) ds. K. Boeder; Westzaan 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwolle 19.30 uur ds. C. Hogchem.

■ VRIJDAG 1 MEI 2015

Barneveld-Centrum 14.00 uur (huw.bev.) ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 13.15 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Dirksland 13.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Hendrik-Ido-Ambacht 14.15 uur (huw.bev.) ds. M. Joosse; Kruijningen 10.00 uur (huw.bev.) ds. G. Bredeweg; Middelburg-Centrum 15.00 uur (huw.bev.) ds. S. Maljaars; Nunspeet 14.15 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; Rijssen-Zuid 13.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schreuder; Terwolde - De Vecht 14.00 uur (huw. bev.) ds. K. Boeder.

■ ZATERDAG 2 MEI 2015

Naaldwijk 14.30 uur (aangepaste dienst) stud. M.T. Al-Chalabi.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 26 APRIL 2015

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Te huur: gezellig 2 pers. chalet in AAGTEKERKE vlak bij het bos en strand. Incl. fietsen, wasmachine en linnengoed. Tel. 06-23966441.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

AMBTSKLEDING...

Klamar's
FASHION

's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
ADVIES AAN HUIS MOGELIJK!

tollenaar
BEGRAFENISVERZORGING

Regio Zeeland: 0115 - 61 25 54 / 06 - 18 14 80 08
Bestel via onze nieuwe website de gratis brochure:
'Bevel aan uw huis', of vraag een vrijblijvende
offerte aan.

Wij verzorgen alleen begrafenissen

www.bvtollenaar.nl

**T.h. voor een nachtje, vakantie
of tijdelijk: kleine woning achter
woonboerderij, Woudenberg**
(Scherpenzeel). CV, wasmachine,
droger, magnetron e.d. aanwezig.
Tot 4 pers. Tel. 06-39405879.

Te huur in de Krimpenerwaard
voor vrouw/jong stel: ged.
gestoffeerde **3 kamer woning** met
garage/berging. Tel. 0182-362690.

Nieuw! **Voor vakantie te huur in
Uddel:** landelijk gelegen vak.won.,
2 pers. sl.k. beneden. Zeer geschikt
voor 55+. Inl. 0577-401820.

Gevr. Matroos / Stuurman op Ms
Helena - Johanna. Tel 06-53293807.

**Oranjezangavond Maartenskerk
Zaltbommel**
Koningsdag, maandag 27 april

**Gemengd Koor Yerseke
Dirkslands Mannenkoor
Pieter Heykoop, Jan Hoek orgel
Opening/sluiting ds. C. van Krimpen**

**Aanvang 19:30 uur
Toegang vrij
Collecte Dep. Evangelisatie**

BBV

Barneveldse Begrafenis Vereniging

voor een eervolle, eenvoudige
verzorging van begrafenissen
in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12
www.barneveldsebegrafenisvereniging.nl

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

**Te huur: vakantiewoning
Kamperland ZLD.** Voor 3 tot 4
personen. V/a € 200,- p.w. Info:
vakantieverblijfkamperland@gmail.com

Luxe fotokaarten
voor elke gelegenheid
Scherpe prijs voor uw eigen
vereniging en/of goede doel.
www.scheurfotokaarten.nl

**Luxe safaritenten met 3 slaapk.,
keuken, badk. Veluwe en Drenthe.**
Korting voor RD-lezers!
www.sfeertent.nl, 055-2 602 602.

**Te huur luxe gastenverblijf te
Barneveld.** 2-3 pers. Veel privacy.
Tel. 0342-412663.

**Te huur 1 à 2 pers. huisje in
BUITENGEBIED,** v.a. juli weer vrij, zie
www.rijnwaard-waardenburg.nl
of bel voor info: 06-53933283.

T.h. vakantiehuisje in ELSPEET,
2 tot 5 pers. op een rustig park aan de
bosrand. Tel. 0184 684509 /
06 55942595 na 18.00 uur.

Te koop canexel chalet op
220 vierkante meter eigen grond
incl. inboedel met prachtige tuin
op **rustig Bospark "Reeënlust"**
Elspeet/ Staverden, waar
zondagsrust hoog staat
aangeschreven. Inl. en foto's:
06-51363208.

Vakantie Oostenrijk:
Te huur: luxe Chalet en
Appartementen 2-9 pers.,
in omg. Saalbach-Hinterglemm /
Zell am See,
Info: 0180-322181 / 06-51166845

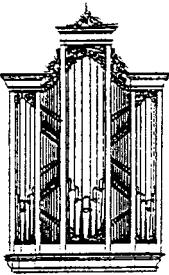
Bed en Breakfast Jacolina
Ontspannen en genieten, in de
Betuwe. Rustgevend omgeving,
uitstekende verzorging.
www.benb-jacolina.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Tel.: (0318) 526641
Bgg.: (06) 53638114
24 uur per dag bereikbaar
Buurtlaan West 26
3905 JR Veenendaal

Wij verzorgen uitsluitend begrafenissen
www.wegenaar.nl

*Orgelmakerij
Boogaard*

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637
www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie - Stem- en onderhoudswerk

HARKES
Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

Heerlijke
WONEN
BEGINT BIJ NEESKENS MAKELAARS

KLOETINGSEWEG 50, TE GOES
VRAAGPRIJS € 499.000,- K.K.

Te huur in **Gouda**: mooie kamer voor
werkend meisje of 2 PABO studentes,
tel. 06-43295134.

Voordelig met het hele gezin in eigen
sfeer naar zon, water en bergen?
Voor € 495,- all-in per week staat
uw **stacaravan in Oostenrijk** klaar.
Nederlandstalige kerkdiensten en
animatieteam voor jong en oud.
Info: www.es-vakanties.nl
of bel: 055 3030083.

Gevraagd oude ansichtkaarten
van stad- en dorpsgezichten, betaal
goede prijs. Tel. 0182-362690.

Kamer te huur in vrijstaande woning
te **Barneveld**. Op 500 mtr vanaf
station. Meer informatie?
Bel naar 06-50487465, b.g.g.
jantine@hardemanisolatie.nl

T.h. vakantiewoning in ZEELAND.
www.boerderijvakantiezeeland.nl
Ouderen genieten bij ons van de rust
en kinderen vinden het erg leuk om
het boerderijleven mee te maken.
Week 19 t/m 21, 29 t/m 34 bezet.

**HELPT U MEE DE
WAARHEID TERUG
TE BRENGEN IN
DUITSLAND?**

Wij weten de weg om uw gaven daar
goed te besteden!

Zie onze website www.svvhed.org
voor informatie of bel 0345-58 08 10.
Voor giften NL35 ABNA 0548 9879 20.

HEIDELBERG & DORDRECHT

- Recent geheel gerenoveerd;
- Voorzien van zeven slaapkamers;
- Kantoor en studio op de begane grond;
- Mogelijkheden voor Bed & Breakfast;
- Mogelijkheden voor bedrijf/praktijk aan huis;
- Aparte inwoning ouder(s) mogelijk;
- Deels voorzien van vloerverwarming;
- Dubbele garage + carpoort + werkplaats;
- Aluminiumkozijnen met HR++ glas;
- Zonnepanelen + zonneboiler;
- Energiezuinig en onderhoudsarm;
- Zeer royaal perceel met vrije ligging.

Inhoud
912m3

Slaapkamers
7

Perceel
1109m2

Bouwjaar
1916

Voor meer informatie:

T. 0113 23 19 34 | www.neeskens.com

De Betuwehof Zorg
Dagbesteding ouderen - Achterberg
contact: Bert of Julia Hak
tel: 0317 -6 18 18 0
info@betuwehof.nl
www.betuwehof.nl

Te huur op **Camping de Beukenhof (Dr): stacaravans en chalets voor 4, 6 en 10 pers.** Tel. 0528-331246.
www.campingdebeukenhof.com
Ook gevraagd pabo studenten die recreawerk willen doen op de camping.

kina
begravenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

**In de knop
gebroken**

Reformatische vereniging voor ouders bij wie tijdens de
zangerschap of kort na de geboorte kind(eren) zijn overleden

www.indeknopgebroken.nl
info@indeknopgebroken.nl • telefoon: 06 - 49 49 94 99

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

**Stolk
orgels**

NIEUWERKERK A/D IJssel
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbedijkje
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horsssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Wilt u de Bijbel lezen in de grondtalen?

Bezoek dan de informatieavond van de CGO op **woensdag 20 mei** in het gebouw van christelijke hogeschool Driestar educatief, Burgemeester Jamessingel 2 te Gouda.

Meer informatie kunt u vinden op onze website www.cgo.nu / HBO-opleiding.

Van harte welkom!

CURSUS GODSDIENSTONDERWIJS

SHG biedt u passende zorg

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG zorg die aansluit bij uw manier van leven. Bijbelse normen en waarden vormen daarin de basis voor uw en onze dagelijks levenshouding en mediagebruik.

Kraamzorg

Bel 0187 - 4891 73
b.g.g. 0342 - 49 2155
ma - vr: 9.00 - 11.00 uur
en van 13.00 - 15.00 uur
vr: ook van 19.00 - 21.00 uur

Thuiszorg

Bel 0166 - 65 26 05
ma - vr: 9.00 - 11.00 uur
vr: ook van 19.00 - 21.00 uur

Shop ook Online! KleinKleding.nl Sliedrecht - Zierikzee

NIEUW IN DE SERIE THEMAPREKEN

Weespreken

Voor de weeszondag

Ds. B.J. van Boven (2x), G. Hoogerland (2x),
A.T. Huijser, A. Verschuure en J.W. Verweij.
Extra: Hemelvaartspreek: Ds. B.J. van Boven
Pinksterpreek: Ds. J.J. Tanis

Verschijnt
D.V. 1 mei

Prijs: € 17,50
abonnementsprijs: € 12,50

Voordeelset Themapreken

Dl. 1. Boetepreken + dl. 2. Avondmaalspreken
+ dl. 3. Bevrijdingspreken (70 jr WO 2) + dl. 4. Weespreken
Slechts: € 50,00 i.p.v. € 70,00 (franco)

ook in de boekhandel

Lange Vorststr. 21 Goes
Tel. 0113-221909
info@ramshoorn.nl
www.ramshoorn.nl
Schutseshop-Kruiningen

Elkaar
kwijtgeraakt?

RelatieSuite samen verder

Relatieversterking Relatieverbetering Persoonlijke coaching
RelatieSuite werkt vanuit een Bijbelse visie

www.relatiesuite.nl

(0341) 820 006

AANDACHT
VOOR
AMBT-
KLEDING

Speksnijder

AANDACHT VOELT BETER
MODE

www.speksnijder.nl

Bergambacht - Veendaal - Kampen

Cursus De eigenschappen van het geloof Comrie

De prijs voor de digitale cursus is € 104,- en voor de schriftelijke € 114,-. Het boek behandelt de diverse aspecten van geloof en wedergeboorte. Cursisten ervaren dat ze er goed aan doen zich de inhoud van 'een oude schrijver' op deze wijze toe te eigenen.

Cursussen Oudvaders

Voor meer informatie
en meer cursussen zie:
www.cursussenoudvaders.nl

Vraag gratis een brochure aan.
Reijerskoop 251 2771 BK Boskoop
tel. 0118-583025 of 0172-532796

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,15 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 13,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 26,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Verpleging & Verzorging

“Fijn dat ik nog thuis kan blijven wonen”

Verpleging & Verzorging door medewerkers met een reformatische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**.
Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg** en **huishoudelijke hulp**

Interesse in een theologiestudie aan de hbo-opleiding van de CGO?

Wel eens gedacht aan een opleiding tot docent godsdienst of pastoraal werker? Of wilt u uit interesse theologie op hbo-niveau studeren?

Bezoek dan één van de voorlichtingsbijeenkomsten in het gebouw van christelijke hogeschool Driestar educatief, Burgemeester Jamessingel 2 te Gouda.

Woensdag 13 mei wordt voorlichting gegeven over alle varianten van 19.15 uur tot 20.30 uur. Van 20.50 uur tot 22.00 uur kunt u een open les bijwonen.

Donderdag 21 mei wordt voorlichting gegeven over de opleiding tot leraar godsdienst door de CGO. Voorlichtingsronden beginnen om 19.15 uur en 19.45 uur.

Meer informatie kunt u vinden op onze website www.cgo.nu / HBO-opleiding.

Van harte welkom!

CURSUSGODSDIENSTONDERWIJS

Tegels... als geen ander

Ook bij Kroon **TEGELOUTLET** veel keuze, vanaf € 3,95 / m²

Vloertegels en wandtegels
meer dan duizend soorten
Vakkundig advies en gelegd
Vloerverwarming
Altijd scherpe prijzen

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging
Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn
Dag en nacht bereikbaar, in elke regio
(0172) 23 33 38
Wij verzorgen alleen begravenissen

Verschijnt D.V. 27 april (Koningsdag):

Het veel gevraagde dagboek van Octavius Winslow 'Morgengedachten' € 22,50, later € 25,-.

Verschijsing D.V. 27 april (Koningsdag)

Boekhandel - Uitgeverij
Van Wijngaarden
Vliegersvelderlaan 15
3771 XE Barneveld
Tel. 0342-417335

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagratia.nl

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Voor Verantwoorde Boeken!
www.derooboeken.nl
078-6124081

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

Praktijk den Uijl
psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke
www.praktijkdenuijl.nl

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
Johannus Monarke Content Domus

In onze winkel is een ruim assortiment bladmuziek aanwezig (ook klavars).

www.andanteorgels.nl
tel. 0318 50 50 63

Andante is verhuisd!
Ons nieuwe adres is Industrielaan 26, Veenendaal